

Otázka: Nejjednodušší živé organismy

Předmět: Biologie

Přidal(a): Iveta Voleská

VIRY

=parazitická nukleová kyselina

- Určitý typ pohyblivé genetické informace, který se část života chová samostatně
- nebuněčná živá soustava závislá v přenosu genetické informace na hostitelské buňce
- Nemají buněčnou stavbu, rozmnožováním jsou vázány na buňky (=intracelulární parazité)
- 1 virová částice = VIRION= jedna infekční částice
- STAVBA VIRU
 - Velikost: 15-300nm, oválný nebo vláknitý tvar
 - nukleová kyselina + proteinový plášť (kapsid) = **nukleokapsid**
 - některé viry mají ještě další jaderné a obalové složky, příp. enzymy nebo proteiny původem z hostitelské buňky
 - nukleová kyselina(= genom viru)
 - nese genetickou informaci viru, zajišťuje jeho reprodukci
 - buď DNA, nebo RNA (nikdy ne obě!), a to jednovláknová, nebo dvouvláknová
 - kapsid
 - obaluje a chrání nukleovou kyselinu, zprostředkovává první interakci s hostitelskou buňkou

- tvořen identickými strukturními jednotkami (kapsomery) spojenými navzájem
- každou kapsomeru tvoří soubor proteinových makromolekul
- kapsomery syntetizovány hostitelskou buňkou podle genetické informace viru (velmi efektivní, stačí na to jediný gen)
- skládání kapsomer se děje autoagregací („samosdružováním“) – připomíná to krystalizaci
- různé symetrie
- membránový obal
 - virus se v konečné fázi zrání (maturace) obalí membránou původem z hostitelské buňky (jaderná nebo cytoplazmatická)
 - tento obal je obohacen o antigenní glykoproteiny (můžou na povrchu dokonce vytvářet tzv. hroty) nebo některé enzymy

REPRODUKCE VIRU

LYTICKÝ CYKLUS

- virus pomocí kapsidu překoná membránu buňky (dostane se tam díky inteligentním bílkovinám)- dovnitř se dostane nukleová kyselina – 2 děje – replikace (*nukleová kyselina) + genová transkripce (* bílkovina) → končí LYZÍ – rozpadnutím buňky→ nové viry rychle infikují okolí
- LYZOGENNÍ CYKLUS
 - rekombinací se nukleová kyselina začlení do genomu buňky – * PROVIRUS, ten tam může přetrvávat a pak přejít do fáze kdy začíná výroba viru, nebo tam může zůstat na vždy – jako počítačové viry

TYPOLOGIE VIRŮ

- Retroviry – RNA viry, které v buňce provedou nejprve obrácenou transkripci (podle RNA udělají DNA, buňka to neumí, proto si virus nosí sebou enzym – REVERZNÍ TRANSKRIPTÁZA), např. HIV
- Bakteriofág – má speciální zařízení na infikování buňky, napadá bakterie, dnes význam v genetickém inženýrství (mění gen. Informaci buňky)

- VIROIDY
 - Malé molekuly RNA bez bílkovinného obalu, způsobují onemocnění rostlin
 - Nepatří do virů
- VIRUSOIDY
 - Něco podobného jako viroidy ale nejsou samostatné, nechávají se přenášet virem
 - Nepatří do virů

CHOROBY ČLOVĚKA

- Viróza - antivirotika, není jich tolik jako antibiotik (antibiotika by nefungovaly, působí na buňky, ale viry žádné nemají)
 - CHŘIPKA
 - Šíří s kapénkou infekcí
 - Nebezpečné chřipky od zvířat
 - Únava, bolest svalů, bolest hlavy
 - RÝMA
 - STŘEVNÍ CHŘIPKA - viróza
 - DĚTSKÉ CHOROBY - spalničky, plané neštovice, příušnice
 - VIROVÉ NEMOCI KŮŽE - bradavice, opary
 - HIV - selhání imunity
 - ŽLOUTENKA
 - OBRNA, MONONUKLÉOZA
 - ENCEFALITIDA - Zánět mozku
 - EBOLA A DALŠÍ KRVÁCIVÉ HOREČKY
 - RAKOVINA DĚLOŽNÍHO ČÍPKU - přenosná papilo viry

CHOROBY ZVÍŘAT

- VZTEKLINA - pozměňuje chování, typicky u psovitých šelem (ale může jí mít jakýkoliv savec)
- SLINTAVKA A KULHAVKA - dva projevy ale je to jedna nemoc, postihuje dobytek

CHOROBY ROSTLIN

- MOZAIKA - Způsobuje skvrnky na listech rostlin

VIRY A GENETICKÉ INŽENÝRSTVÍ

- Geny jsou možností, jak dostat do buňky ty viry, které chceme

VIRY A RAKOVINA

- Rakovina dána zmutovaným genem, viry mohou tento gen přenášet

PRIONY

- Nemá to buňky, není schopná samostatného života - chová se jako virus
- Bílkoviny s vadnou terciální strukturou, které pozměňují terciální strukturu buňky
- Napadá nervovou soustavu (typicky mozek), ovlivňuje chování
- Typicky se přenáší KANIBALISMEM
- BSE
 - nemoc šílených krav - bovinní spongiformní encefalotopie
 - Šířeno masovou moučkou → velký úhyn krav
 - Pokud člověk snědl nakaženou nervovou tkáň tak také onemocněl
- TBSE
 - Obdobou BSE, Creutzfeldt-Jakobova nemoc
 - Houbovatění mozku, velmi vzácná nemoc
- KURU
 - Na Nové Guinei, u jistého kmene se vyskytovala nemoc směřící se smrti (před smrtí měli záchvaty smíchu)
 - Bylo to způsobeno rituálními pohřby - část mrtvoly byla snědena, nemoc se projevila až za dlouho po sněžení

PROKARYOTA

- Prokaryota = bakterie
 - Jednodušší buňka, není členěná membránami, nemá jádro
- STAVBA BUŇKY
 - V buněčné stěně není celulóza ale peptidoglykan (složitý cukr)

- Uvnitř nukleová kyselina - nukleoid (nemá membránu, menší množství genetické informace, operony - geny řazeny do skupin podle funkce, plazmidy, ribozomy, cytoplazma)
- TVAR
 - Koky - kulaté, můžou vytvářet skupiny (sarcina - krychlička)
 - Tyčinky (Bacily) - prohnutá = vibriou, zvlněná = spirila, hodně zatočená = spirochéta
- METABOLISMUS PROKARYOT
 - Velmi pestrý, hodně způsobů získávání potravy
 - Autotrofní organismy - C získávají z anorganických látek
 - Heterotrofní - C získávají z organických zbytků
 - Chemotrofní -
 - Chemoheterotrofní -
 - Chemofototrofní - energii získávají ze slunce a z organických zbytků
 - Chemoautotrofní (chemolitotrofní) - žijí z anorganických reakcí v přírodě, obecně jim stačí redoxní reakce - tím může být takřka cokoli → organismy nejsou závislé na tom, co se děje na povrchu planety, v minulosti velký evoluční význam
 - U černých kuřáků - jsou to místa na mořském dně, kde jsou pukliny - místa se sopečnou činností, voda tam vyvěrá a unáší rozptýlené částičky minerálů (hornin) → vypadá to jako kouř
 - Fakultativně anaerobní - když má kyslík tak ho využívá, když ne tak se bez něj obejde
 - Okultně anaerobní - kyslík je pro ně jedovatý
 - Probíhá kvašení
 - Bakterie hrají roli v koloběhu nejrůznějších prvků v biosféře
 - Některé:
 - Nitrifikační bakterie - zvyšují oxidační číslo N
 - Denitrifikační bakterie - snižují oxidační čísla N
 - Nitrogenní bakterie - vazači dusíku, berou vzdušný dusík a vážou ho do organické látky - probíhá zde nitrifikace, typické u hlízkovitých bakterií na bobovitých rostlinách
- VÝSKYT
 - V příznivých podmínkách - vlhko, špína, dostatek živin
 - Půda, špinavá voda, na a v organismech
 - V podstatě všude, některé druhy přežijí i v termální vodě, v kyselé vodě - není přirozené prostředí, kde by bakterie nebyly
 - Snaha o vytvoření prostředí bez bakterií - sterilní prostředí (lékařství, kuchyně) vytváří se tepelně nebo chemicky
 - Tvorba spór - tlustostěnné útvary které buňky vytvářejí v nepříznivých

podmínkách

- ROZMNOŽOVÁNÍ BAKTERIÍ

- Příčné dělení, ve vhodných podmínkách velmi rychle (i každých 20 minut)

1. [Viry - maturitní otázka \(2\)](#)
2. [Viry - maturitní otázka](#)
3. [Nebuněční a prokaryota - maturitní otázka z biologie](#)